24/09/2019

Το Ιερό Κοινόβιο Οσίου Νικοδήμου του Αγιορείτου για τους Ιερούς Κανόνες

/ Γνώμες

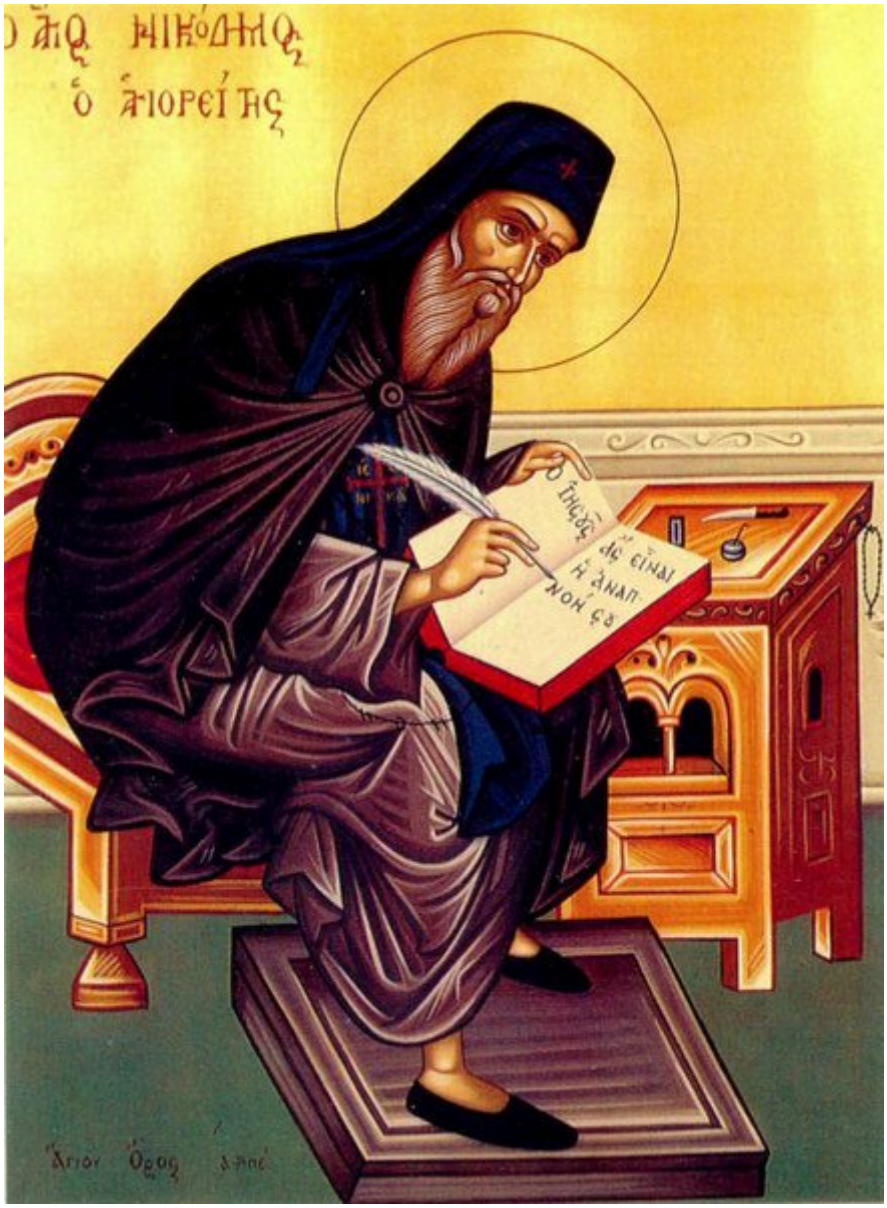

Ἀπόσπασμα ἀπό εἰσήγηση πού ἐκφωνήθηκε
κατά τήν ἐναρκτήρια συνεδρία
στό Γ΄ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
πού διοργανώνει τό Ἱερό Κοινόβιο Ὁσίου Νικοδήμου
μέ ΘΕΜΑ:
«ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Ο ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ:

ἡ ἐφαρμογή τῶν διδαχῶν του στή σημερινή πραγματικότητα»
20 & 21 Σεπτεμβρίου 2019

Μέ ἀφορμή τά 210 χρόνια ἀπό τήν κοίμηση καί τά 270 ἀπό τήν γέννηση τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου, οἰκοδεσπότου τόσο τῆς ἡμετέρας ἀδελφότητος ὅσο καί τοῦ παρόντος σεβαστοῦ συνεδρίου, ἔχοντας βέβαια ἐπίγνωση τῶν ἀδυναμιῶν μας, θά θέλαμε νά προσφέρουμε κι ἐμεῖς μικρόν καρπόν χειλέων τε καί γραφίδος εἰς τό σεμνόν ἄθροισμα τῶν πατέρων καί ἀδελφῶν ἡμῶν, πού συγκεντρώθηκε σήμερα ἐδῶ.

Ἐμβάπτουμε λοιπόν τόν δικό μας ἐνδεῆ κάλαμον εἰς τά συγγράμματα καί τόν θεοφώτιστο νοῦ τοῦ ἁγίου Νικοδήμου. Εἰδικώτερα, θά ψηλαφήσουμε μέ εὐλάβεια τόν πλοῦτο τῶν νοημάτων τοῦ Προοιμίου τοῦ Πηδαλίου, κάνοντας κάποιες προεκτάσεις στή σημερινή πραγματικότητα.

Ὁ ἅγιος Νικόδημος, πρό δύο καί πλέον αἰώνων, ἀντελήφθη τήν ἀνάγκη κωδικο-ποιήσεως τῶν ἱερῶν κανόνων, τούς ὁποίους ἔβλεπε, ὅπως γράφει, τῆδε κακεῖσε ἀτάκτως ἐρριμένους καί κακοποιημένους. Ὁ ἀγῶνας του ὑπῆρξε τιτάνιος, χωρίς τά σύγχρονα ἠλεκτρονικά μέσα, μέ μόνα βοηθήματα τήν ἄνωθεν δοθεῖσαν αὐτῷ ὀξύνοιαν, τά βιβλία καί τίς βιβλιοθῆκες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τήν ἐργατικότητα, τήν φιλοπονία, τήν φιλομάθεια καί κυρίως τήν φιλαδελφία. Μέ τό φῶς τοῦ ἡλίου τήν ἡμέρα καί τό φῶς τοῦ λυχναριοῦ τό βράδυ ἔγραφε «εἰς κοινήν ἁπάντων τῶν ὀρθοδόξων ὠφέλειαν». Ἔφερε λοιπόν εἰς πέρας τοῦτο τό τιτάνιο ἔργο μέ «ὑπερβολικούς κόπους καί ἱδρῶτας», ἔργο γιά τό ὁποῖο ἀπαιτήθηκαν πέντε περίπου χρόνια κοπιώδους ἐργασίας.

Ἄς ἀφήσουμε ὅμως νά μᾶς μιλήσει γιά αὐτό ὁ μακαριστός π.Θεόκλητος Διονυσιάτης, ὁ ὁποῖος καί ἀνέδειξε ὅσο κανένας ἄλλος μελετητής τόν ἅγιο Νικόδημο. Γράφει λοιπόν ὁ π.Θεόκλητος: «Δέν ἔδωκε (ὅ Ἅγιος) μόνον τόν προσφυέστερον τίτλον εἰς τήν Ὀλκάδα-Ἐκκλησίαν-Ναῦν. Ἔγινε ὁ ἴδιος καί πηδαλιοῦχος. Παρέλαβεν ἄθροισμα ἄμορφον Κανόνων, πολλάκις ἀντιφασκόντων καί διαφερόντων γραμματικῶς καί κατ᾽ ἔννοιαν, καί ζυγοστατήσας μέ θεϊκήν σοφίαν, καθιέρωσεν ἰδικόν του ἐξηγητικόν σύστημα, τάς «συμφωνίας», διά τῶν ὁποίων κατατοπίζεται ὁ σοφός καί ὁ ἀμαθής. Αἱ «συμφωνίαι» ἀποτελοῦν μέγα ἆθλον καί πρωτοτυπίαν τοῦ θείου συγγραφέως καί τόν ἀνέδειξαν κατά κοινήν ὁμολογίαν, μέγα Κανονολόγον. Αἱ δέ ὑποσημειώσεις του, ἀποτελοῦσαι τό ἥμισυ σχεδόν τοῦ ἐξ 750 σελίδων Πηδαλίου του, γραφεῖσαι πνευματοκινήτως, προσέλαβον ἰσοδύναμον κῦρος πρός τούς ἐν σχέσει Κανόνας, ὡς ἐπέκτασίς των, καί οὐδείς προσέχει τόσον Ράλλην ἤ Ποτλήν, ἀλλά τί λέγει ὁ ἱερός Νικόδημος. Ἐκεῖ ὅμως, ὁποῦ ἐπέφερεν ἀληθῆ ἀναστάτωσιν εἰς τίς μέχρι τότε ἀντιλήψεις εἶναι εἰς τήν γλῶσσαν, γράφοντας τό Πηδάλιον εἰς τήν δημοτικήν χάριν τῶν ἁπλουστέρων».

Ἦλθε ἡ ὥρα νά ἀναπτύξουμε τό θέμα μας, τό ὁποῖο εἶναι:

«Ὅτι παρά πάντων πρέπει νά φυλάττωνται οἱ θεῖοι Κανόνες ἀπαρασάλευτα».

Ἐπειδή «ἀρχή σοφίας ἡ ὀνομάτων ἐπίσκεψις», ἄς δοῦμε πρῶτον,

I. Τί εἶναι Κανόνας;
Μᾶς ἀπαντᾶ ὁ ἴδιος ὁ ἅγιος Νικόδημος
Βασικά μέν εἶναι ξύλον, κοινῶς πήχυς ὀνομαζόμενον, τό ὁποῖον μεταχειρίζονται οἱ τεχνῖτες γιά νά ἰσιάζουν τά ξύλα, καί τίς πέτρες, πού δουλεύουν. Ἀπό αὐτά, κατά μεταφοράν, ὀνομάζονται Κανόνες καί οἱ ψήφοι, καί οἱ ἀποφάσεις, τόσον τῶν Ἀποστόλων ὅσον καί τῶν οἰκουμενικῶν καί τοπικῶν συνόδων, καί τῶν Ἁγίων Πατέρων, αὐτοί πού περιέχονται στό Πηδάλιον. Γιατί καί αὐτοί, σάν ἄλλοι πήχεις εὐθεῖς καί ἴσιοι, ἀπομακρύνουν μέν ἀπό τούς ἱερωμένους καί λαϊκούς, κάθε ἀταξίαν καί στρεβλότητα τῶν ἠθῶν, προξενοῦν δέ σέ αὐτούς κάθε εὐταξίαν καί ἰσότητα ἐκκλησιαστικῆς, καί χριστανικῆς καταστάσεως καί ἀρετῆς.

II. Χαρακτηριστικά ἰδιώματα τῶν κανόνων:
Ὁ Ἅγιος μᾶς ἀναφέρει καί τά χαρακτηριστικά ἰδιώματα τῶν κανόνων. Σταχυολογοῦμε:
α.΄Οἱ κανόνες διαφέρουν ἀπό τούς ὅρους· διότι οἱ μέν κανόνες τῶν συνόδων κυρίως περιέχουν, ὄχι τά δόγματα τῆς πίστεως (παρά σπάνια), ἀλλά τήν εὐταξίαν καί κατάσταση τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ δέ ὅροι τῶν συνόδων κυρίως περιέχουν μόνον τά τῆς πίστεως δόγματα.

β.΄ Ὅσοι κανόνες δέν περιέχουν φανερῶς τό ἐπιτίμιον ἐκείνων πού τούς παραβαίνουν, αὐτοί, σιωπηλά, ἐπιτρέπουν στόν κατά τόπον ἀρχιερέα, νά δώσει σέ αὐτούς χωρίς πάθος τό πρέπον καί ἁρμόδιον ἐπιτίμιον, ὅπως κρίνει ὁ ἴδιος.
γ.΄ Ἕνα καί τό αὐτό ἁμάρτημα, ἄλλοι μέν κανόνες ἐπιτιμοῦν περισσότερο καιρό, ἄλλοι δέ λιγότερο. Ἐπειδή κατά τήν περισσότερη ἤ λιγότερη μετάνοια τῶν ἁμαρτανόντων, ἔτσι περισσότερο, ἤ ὀλιγότερο, ὁρίζεται καί τό ἐπιτίμιο αὐτῶν.
δ΄. Οἱ κανόνες δέν συντάσσονται ἀπό ἕναν ἐπίσκοπον, ἀλλ᾽ ὑπό τῆς συνόδου τῶν ἐπισκόπων· «πολλοί ἐπίσκοποι ἄς συνέλθουν ἐπί τό αὐτό, καί τότε μαζί νά ἐκθέσουν τόν κανόνα».
ε΄. Ὅποιος ὁμιλεῖ ἀπό συνοδικούς κανόνες, ὁ λόγος του εἶναι ἀξιόπιστος.
στ.΄ Ὅποιος πράττει σύμφωνα μέ τούς κανόνες, πορεύεται μέ ἀσφάλεια, χωρίς κίνδυνον.
ζ΄. Ἐκεῖνο πού οἱ κανόνες δέν γράφουν φανερά, αὐτό πρέπει νά κρίνεται καί νά συμπεραίνεται ἐκ τῶν ὁμοίων πού εἶναι γραμμένα στούς (ἄλλους) κανόνες ἤ καί ἀπό τά συγγράμματα πού ἔγραψαν κάποιοι Πατέρες ξεχωριστά ἤ καί ἐκ τῆς δυνατότητας τοῦ ὀρθοῦ λόγου νά διακρίνει τό σωστό καί ἀληθές.
η΄. Ὅτι ὅλα τά σπάνια καί αὐτά πού κατ᾽ οἰκονομίαν γίνονται δεκτά, καί αὐτά πού ἔγιναν ἐπειδή τά ὑπαγόρευσε κάποια ἀνάγκη, καί ἁπλῶς ἄς ποῦμε, ὅλα ὅσα γίνονται παρά τούς κανόνες, νόμος καί κανόνας καί παράδειγμα τῆς Ἐκκλησίας δέν γίνονται. Πάντως καί τῆς οἰκονομίας αὐτῆς καί τῆς ἀνάγκης παρελθούσης, πάλι οἱ κανόνες ἐπανέρχονται σέ ἰσχύ.
θ.΄ Τά περισσότερα ἐπιτίμια, τά ὁποῖα προβλέπονται ἀπό τούς κανόνες, εἶναι γραμμένα σέ τρίτο πρόσωπο καί σέ προστακτική ἔγκλιση. Γιά νά ἐνεργηθοῦν τά ἐπιτίμια, χρειάζεται ἀναγκαστικά καί δεύτερο πρόσωπο, πού εἶναι ἀκριβῶς ἡ σύνοδος.
ι.΄ Οἱ κανόνες τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων εἶναι περισσότερο ἰσχυροί ἀπό αὐτούς τῶν τοπικῶν, καί οἱ τῶν τοπικῶν περισσότερο ἰσχυροί ἀπό αὐτούς που ἐκτέθηκαν ἀτομικά ἀπό κάποιους Πατέρες. Καί μάλιστα ἀπό αὐτούς πού δέν κυρώθηκαν ἀπό οἰκουμενική σύνοδο.
ια΄. Ὅπου δέν ὑπάρχει κανόνας, ἤ γραπτός νόμος, ἰσχύει ἡ καλή συνήθεια, ἡ ὁποία δοκιμάσθηκε ἀπό τόν ὀρθό λόγο καί ἀπό τά πολλά χρόνια, καί ἡ ὁποία δέν ἐναντιώνεται σέ ἔγγραφο κανόνα ἤ νόμο καί ἡ ὁποία ἔχει ἀνυψωθεῖ σέ τάξη κανόνος καί νόμου.

III. Τί εἶναι Σύνοδος;

Ὁ ἅγιος Νικόδημος περιγράφει τήν ἀποστολική σύνοδο πού ἀποτέλεσε τό ὑπόδειγμα γιά τίς ἑπόμενες.
Αὐτή ἡ Σύνοδος ἦταν ὅταν οἱ Ἀπόστολοι καί οἱ πρεσβύτεροι συγκεντρώθηκαν γιά νά ἐξετάσουν τό ζήτημα ἄν οἱ μή περιτεμνόμενοι κατά τόν νόμον τοῦ Μωϋσέως πιστοί δέν μποροῦν νά σωθοῦν, καθώς αὐτό ἔλεγαν κάποιοι πού κατέβηκαν ἀπό τήν

Ἰουδαία στήν Ἀντιόχεια. Περιέχει καί τό ὄνομα καί τά χαρακτηριστικά τῶν συνόδων. Περιέχει τό διακύβευμα τῆς συνόδου, τόν λόγο δηλαδή γιά τόν ὁποῖο συγκλήθηκε: οἱ ἄνθρωποι πού ἔρχονται στήν πίστη τοῦ Χριστοῦ, σώζονται χωρίς νά ὑποστοῦν περιτομή; Πρέπει νά περιτέμνονται, ναί ἤ ὄχι; Συγκεντρώθηκαν οἱ Ἀπόστολοι καί οἱ πρεσβύτεροι γιά νά ἀπαντήσουν. Ἰδού ἡ σύνοδος. Συζήτησαν διεξοδικά. Ἰδού λοιπόν καί ἡ ἔρευνα. Στό τέλος ἀποφάσισαν ὅτι δέν εἶναι ἀναγκαῖο νά περιτέμνεται ὁ νεοεισερχόμενος εἰς τήν πίστιν τοῦ Χριστοῦ γιά νά σωθεῖ, ἀλλά πρέπει νά ἀποφύγει κάποιες ἄλλες κακές συνήθειες. «Ἔδοξε τῷ ἁγίῳ πνεύματι καί ἡμῖν». Ἰδού τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐν ἁγίῳ πνεύματι ψηφοφορίας καί ἀποφάσεως. Αὐτή ἡ σύνοδος ἔγινε 17 ἔτη μετά τήν ἀνάληψη τοῦ Χριστοῦ.

IV. Χαρακτηριστικά τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων:
Σέ ἄλλο σημεῖο τοῦ Πηδαλίου, στά προλεγόμενα τῆς ἁγίας καί Οἰκουμενικῆς πρώτης συνόδου, στήν α΄ ὑποσημείωση, ὁ Ἅγιος ἀναφέρει ποιός εἶναι ὁ ὁρισμός τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου.
Εἰδικώτερα οἰκουμενική σύνοδος εἶναι αὐτή πού :
α) συνάχθηκε ὕστερα ἀπό προσταγή βασιλέως,
β) συνέταξε δογματικό ὅρο γιά θέμα τῆς πίστεως,
γ) ἀποφάσισε μέ εὐσεβῆ καί ὀρθόδοξα κριτήρια καί ἀποφάσισε σύμφωνα μέ τίς Ἅγιες Γραφές, καί σύμφωνα μέ τίς προηγούμενες οἰκουμενικές,
δ) Οἰκουμενική σύνοδος εἶναι αὐτή τήν ὁποία ἀποδέχθηκε ἡ συμφωνία πάντων τῶν Πατριαρχῶν καί ἀρχιερέων τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, εἴτε διά αὐτοπροσώπου παρουσίας εἴτε διά τοποτηρητῶν καί, ὅταν αὐτοί ἦταν ἀπόντες, διά γραμμάτων καί ὑπογραφῶν αὐτῶν.
Κάθε λοιπόν οἰκουμενική σύνοδος πού ἔχει τά χαρακτηριστικά αὐτά ἰδιώματα, αὐτή εἶναι ἡ ἁγία καί καθολική Ἐκκλησία τήν ὁποίαν ὁμολογοῦμε στό Σύμβολο τῆς Πίστεως.

V. Χρειάζεται νά τηροῦνται οἱ κανόνες; Καί ἀπό ποιούς;
Μᾶς ἀπαντᾶ ὁ Ἅγιος:
«Ἀπό ὅλους πρέπει νά φυλάσσωνται οἱ θεῖοι Κανόνες ἀπαρασάλευτα.
Αὐτοί πού δέν τούς φυλάσσουν, ὑποβάλλονται σέ φρικτά ἐπιτίμια.»

Αὐτά περί κανόνων διατάχθηκαν ἀπό ἐμᾶς πρός ἐσᾶς, ὦ ἐπίσκοποι», γράφουν οἱ Ἀπόστολοι στόν ἐπίλογο τῶν Ἀποστολικῶν κανόνων. Ἐσεῖς, ἐάν τηρήσετε αὐτούς, θά σωθεῖτε καί θά ἔχετε εἰρήνη. Ἐάν ἀπειθήσετε, θά κολασθῆτε καί πόλεμο μεταξύ σας παντοτινό θά ἔχετε, ἐξαιτίας τῆς ἀπείθειας.

Φάνηκε σωστό στήν ἁγία αὐτή σύνοδο (σ.σ.:μᾶλλον περί τῆς 5ης πρόκειται) ὥστε νά ἰσχύουν, καί ἀπό τώρα ὡς σίγουροι καί ἀσφαλεῖς πρός θεραπείαν ψυχῶν καί ἰατρεῖαν παθῶν οἱ κανόνες πού ἔγιναν δεκτοί καί κυρώθηκαν ἀπό τούς πρίν ἀπό

ἐμᾶς ἁγίους καί μακαρίους Πατέρες, ἀλλά καί οἱ κανόνες πού παραδόθηκαν σέ μᾶς, μέ τό ὄνομα τῶν Ἁγίων καί ἐνδόξων Ἀποστόλων. Καί νά ἰσχύουν οἱ κανόνες πού παραδόθηκαν σέ μᾶς μέ τό ὄνομα τῶν οἰκουμενικῶν τεσσάρων συνόδων, καί μέ τό ὄνομα τῶν τοπικῶν καί μέ τό ὄνομα τῶν Πατέρων πού ἀτομικά θέσπισαν κανόνες. Καί σέ κανένα δέν ἐπιτρέπεται τούς προδηλωθέντες κανόνες νά παραχαράττει ἤ νά ἀθετεῖ.

Ἐάν κάποιος συλληφθῆ νά καινοτομεῖ εἰς βάρος κάποιου ἀπό τούς προαναφερθέντες κανόνες, ἤ νά ἐπιχειρεῖ νά τόν ἀνατρέψει, εἶναι ἔνοχος κατ᾽ ἐκεῖνον τόν κανόνα, δέχεται τό ἐπιτίμιο πού αὐτός ἐπιβάλλει, καί δι᾽ αὐτοῦ θεραπεύεται σέ αὐτά πού πταίει. (τῆς στ΄, ὁ β΄)

Νιώθοντας ἀγαλλίαση γιά αὐτούς, ὅπως κάποιος πού βρῆκε πολλά λάφυρα, μέ χαρά τούς θείους κανόνες ἐγκολπωνόμαστε καί ὁλόκληρη τήν διαταγήν αὐτῶν καί ἀσάλευτη (=ἀμετακίνητη, ἄσειστη) τήν διατηροῦμε καί τήν ἐφαρμόζουμε, τούς κανόνες πού ἐξέθεσαν οἱ σάλπιγγες τοῦ πνεύματος, οἱ πανεύφημοι Ἀπόστολοι, τούς κανόνες τῶν ἕξι οἰκουμενικῶν συνόδων καί αὐτῶν πού συναθροίσθηκαν τοπικῶς. Καί τούς κανόνες τῶν Ἁγίων Πατέρων ἡμῶν. Καί αὐτούς πού παραπέμπουν στό ἀνάθεμα, καί ἐμεῖς ἀναθεματίζουμε. Αὐτούς πού παραπέμπουν σέ καθαίρεση, καί ἐμεῖς καθαιροῦμε. Αὐτούς πού παραπέμπουν σέ ἀφορισμό, καί ἐμεῖς ἀφορίζουμε. Αὐτούς πού παραδίδουν σέ ἐπιτίμιο, καί ἐμεῖς ἐπίσης ὑποβάλλουμε. (τῆς ζ΄ ὁ α΄).

Θεσπίζουμε νά ἔχουν οἱ ἐκκλησιαστικοί κανόνες ἰσχύ νόμου τοῦ κράτους, αὐτοί πού ἐκτέθηκαν ἤ βεβαιώθηκαν ὑπό τῶν ἁγίων ἑπτά συνόδων· τά δόγματα τῶν προαναφερθεισῶν ἁγίων συνόδων, τά δεχόμεθα ὅπως τίς ἅγιες Γραφές, καί τούς Κανόνες τους ὡς νόμους τηροῦμε. (Μέγας Φώτιος)

Αὐτούς πού θέτουν σέ καταφρόνηση τούς ἱερούς καί θείους Κανόνες τῶν ἱερῶν Πατέρων ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι (κανόνες) καί τήν ἁγίαν Ἐκκλησίαν στηρίζουν καί, στολίζοντας ὅλην τήν χριστιανικήν πολιτείαν ὁδηγοῦν πρός θεῖαν εὐλάβειαν, ἀνάθεμα.

Ἐπίσης οἱ θεῖοι κανόνες ὑπερτεροῦν τῶν βασιλικῶν νόμων,
δηλαδή τῶν νόμων τοῦ κράτους
Ἐάν κάποιος παρουσιάσει νόμο πολιτικό πού μάχεται, πού ἀντιβαίνει στούς ἱερούς κανόνες πού τώρα ὁρίζουμε, ὅλη ἡ ἁγία καί οἰκουμενική σύνοδος θεωρεῖ πώς εἶναι ἄκυρος. (τῆς γ΄ ὁ η΄)

Στήν 4η πράξη τῆς 4ης οἰκουμενικῆς συνόδου ἔχει γραφεῖ: κατά τῶν ἱερῶν Κανόνων νά μήν κατισχύσει νόμος τοῦ κράτους. Οἱ κανόνες τῶν Πατέρων, αὐτοί νά ὑπερισχύουν. Καί πάλι· παρακαλοῦμε, ὥστε νά ἀργήσουν, να μήν ἰσχύσουν

δηλαδή, χωρίς καμιά ἀντίρρηση οἱ ἐξωτερικοί νόμοι, αὐτοί πού προκαλοῦν βλάβη στούς κανόνες, σέ κάθε ἐπαρχία· Νά ἰσχύουν οἱ κανόνες σέ ὅλες τίς περιπτώσεις, ὅλοι τό αὐτό φρονοῦμεν....

VI. Ὁ σεβασμός καί ἡ ὑπόληψη μέ τούς ὁποίους ἦταν περιενδεδυμένοι οἱ ἱεροί κανόνες στήν Ἀνατολική Ρωμαϊκή Αὐτοκρατορία κληροδοτήθηκαν καί στήν ἑλληνική ἔννομη τάξη.
Α΄. Ἔτσι, προσεγγίζοντας τό Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος, τόν θεμελιώδη νόμο τῆς Πολιτείας, τόν καταστατικό αὐτό χάρτη αὐξημένης τυπικῆς ἰσχύος, μέ τόν ὁποῖο πρέπει νά συμφωνοῦν ὅλοι οἱ κανόνες δικαίου τῆς ἔννομης τάξης τῆς Πατρίδος μας, διαπιστώνουμε:
1. Στό ἄρθρο 3 παρ. 1, ὅπου μνημονεύεται ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία καί ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας, ἀναφέρεται ἐπί λέξει ἡ ἀπαρασάλευτη τήρηση τῶν ἱερῶν ἀποστολικῶν καί συνοδικῶν κανόνων καί ἱερῶν παραδόσεων. Εἶναι ἐντυπωσιακό τό γεγονός ὅτι οἱ ἐκφράσεις τοῦ ἁγίου Νικοδήμου ἔχουν ἐνσωματωθεῖ μέχρι καί στό Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος.
2. Ἐπίσης στό ἄρθρο 105 πού ἀναφέρεται στόν Καταστατικό Χάρτη τοῦ Ἁγίου Ὄρους μνημονεύονται καί πάλι οἱ ἱεροί κανόνες.
Β. Ἀκόμη, στόν καταστατικό χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ν. 590/77 ὅπως ἰσχύει, στά ἄρθρα 1 καί 16 ἀναφέρεται καί πάλι ἡ ἀπαρασάλευτη τήρηση τῶν ἱερῶν κανόνων.

VII. Εἶναι ὅμως ἀρκετή ἡ ἀναφορά τῶν ἱερῶν κανόνων στούς νόμους τοῦ κράτους;
Ἀσφαλῶς εἶναι ἕνα πολύ καλό ἐφαλτήριο, ἀλλά ἀπό μόνον του δέν εἶναι ἀρκετό. Τά προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας καί τότε καί σήμερα εἶναι πολλά καί σημαντικά. Μήπως μέσα στό Πηδάλιον δέν ὑπάρχουν οἱ λύσεις ἤ ἔστω οἱ κατευθυντήριες γραμμές; Ὑπάρχουν. Ἀλλά ἄν μέσα στήν ὁμήγυρη τῶν μαθητῶν βρέθηκε ἕνας Ἰούδας πού οὔτε ἡ μαθητεία ὑπό τόν ἴδιο τόν Δεσπότη Χριστό δέν στάθηκε ἱκανή νά τόν μετακινήσει ἀπό τήν κακή του γνώμη, πῶς τά λόγια ἑνός δούλου τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἁγίου Νικοδήμου, θά ἦταν ἱκανά νά μαλάξουν σκληρές καί ὑπερήφανες ψυχές; Ἀναγνωρίζουμε λοιπόν ὅτι «ἐπ᾽ ἐλευθερίᾳ ἐκλήθημεν ἀδελφοί». Εἶναι γεγονός ὅτι τό «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν καί ἀράτω τόν σταυρόν αὐτοῦ καί ἀκολουθείτω μοι» ἐφαρμόζεται σέ ὅλους μας. Κάθε μέρα καί κάθε ὥρα τῆς ζωῆς μας πρέπει ταπεινά νά ἐπιβεβαιώνουμε τήν ἐλεύθερη ὑποταγή μας εἰς τόν Χριστόν, τόσο οἱ λαϊκοί, ὅσο –καί πολύ– περισσότεροι ἐμεῖς οἱ μοναχοί καί οἱ κληρικοί κάθε βαθμίδος πού ὑπηρετοῦν τήν Ἐκκλησία. Ἡ ταπείνωση λοιπόν εἶναι τό οὐσιαστικό ἐκεῖνο στοιχεῖο πού εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐγκολπωθεῖ κάθε μέλος τῆς Ἐκκλησίας στήν καρδιά του, ὥστε νά λειτουργήσουν οἱ ἱεροί κανόνες. Καί αὐτό γιατί, οἱ κανόνες μᾶς καλοῦν σέ μιά ζωή πιό κοντά στόν Χριστό, ἡ ὁποία πάντα ἀπαιτεῖ θυσίες.

Οἱ ἱεροί κανόνες δέν ἔχουν ρόλο τιμωρητικό, ἀλλά θεραπευτικό. Ὁδηγοῦν μέ ἀσφαλῆ τρόπο στήν ἐν Χριστῷ ζωή. Εἶναι γραμμένοι σέ χρόνο ἐνεστῶτα, γεγονός πού δείχνει τήν διαχρονικότητά τους, ὅτι ἰσχύουν ἐσαεί καί γιά ὅλους.
Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, πώς ὁ νομικός πολιτισμός τῶν ὀρθοδόξων κρατῶν, ἔχει ἐπηρεασθεῖ καίρια ἀπό τούς ἱερούς κανόνες. Πολλές εὐεργετικές διατάξεις ἔχουν εἰσχωρήσει σέ νομοθετήματα. Ὅμως δέν μᾶς διαφεύγει –ἄλλωστε τό ζοῦμε στίς μέρες μας– ὅτι σκοτεινά κέντρα ὠθοῦν τίς κυβερνήσεις ὥστε νά ἀπογυμνώνουν τήν νομοθεσία ἀπό τήν φιλάνθρωπη καί φιλόθεη ἐπίδραση τῶν ἱερῶν κανόνων.
Σεβαστοί πατέρες καί ἀγαπητοί ἀδελφοί,
Εἴμαστε ὅλοι μάρτυρες τῆς ἐλαστικότητος τῆς ἐφαρμογῆς τῶν κανόνων, τῆς κατ᾽ ἐπίκληση ἐξαγωγῆς τους ἀπό λογιῶν-λογιῶν φαρέτρες, ὥστε νά χρησιμοποιηθοῦν ὡς κανόνια πρός ἀντιφρονοῦντας. Ἐδῶ τούς ἐπικαλοῦνται, ἐκεῖ τούς καταπατοῦν. Καταστάσεις ἀλλοπρόσαλλες, πού ταιριάζουν ὅμως στήν ἐν πολλοῖς ἀλλοπρόσαλλη καί σέ ἀποστασία εὑρισκομένη ἀπό τόν Χριστό ἐποχή μας.
Μήπως ἡ παναίρεση τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, πού κατατρώγει τά σωθικά τῆς ἐκκλησίας πλέον τοῦ αἰῶνος, δέν εἶναι φανερή συνέπεια τῆς μή ἐφαρμογῆς τῶν κανόνων; Ἤ μήπως τό οὐκρανικό ζήτημα δέν διογκώνεται ὡς μυρμηγκολέων καί, ἀπό τήν αὐτονόητη παραδοχή τῆς μή ὕπαρξης τελεταρχικῆς χάριτος σέ ἀχειροτόνητους ἤ ἀπό δεκαετιῶν τελεσιδίκως καθαιρεθέντας ἀπό πατριαρχική σύνοδο, φθάσαμε σήμερα νά διακυβεύεται ἡ ἀκεραιότητα τῆς ἐκκλησιολογίας καί τῆς ὀντολογίας τῆς ἐκκλησιολογίας μας ; Μήπως δέν ἔχει ἀναχθεῖ σέ μείζον θέμα αὐτό πού μέ τήν ἁπλή ἐφαρμογή τῶν ἱερῶν κανόνων καί τῆς κοινῆς λογικῆς δέν θά εἶχε ἀπασχολήσει κανένα μας ἕως τώρα;
Ὅπως ὁ διάβολος διαβάλλει καί ἐρανίζεται ἀποσπασματικά χωρία ἀπό τίς Γραφές τά ὁποῖα ἀπομονώνει καί δημιουργεῖ τίς αἱρέσεις, ἔτσι καί ἡ ἀποσπασματική ἐφαρμογή κάποιων κανόνων τινῶν καί ἡ μή καθολική ἐφαρμογή τους πάλι γίνεται ὅπλο στά χέρια του γιά νά φέρει σύγχυση στήν Ἐκκλησία...

VIII. Ἀκροτελεύτιο κεφάλαιο
Ἀπό ὅσα προηγουμένως ἀκούστηκαν, δικαιώνεται ὁ ἅγιος Νικόδημος, ὁ ὁποῖος κατακλείοντας τό Προοίμιο τοῦ Πηδαλίου λέει: «Οἱ ἱεροί κανόνες εἶναι τά αἰώνια ὅρια, ἅ ἔθεντο οἱ Πατέρες ἡμῶν καί οἱ νόμοι οἱ ὑπάρχοντες εἰς τόν αἰῶνα. Ὅλα αὐτά περιέχονται στό βιβλίο τοῦτο, τό Πηδάλιον τῆς νοητής νηός τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, διά μέσου τοῦ ὁποίου αὐτή κυβερνωμένη μέ ἀσφάλεια, μεταφέρει τούς ἐν αὐτῇ ναύτες καί ἐπιβάτες, ἱερωμένους τέ καί λαϊκούς, πρός τόν ἀκύμαντον τῆς ἄνω βασιλείας λιμένα».
»Καί γιά νά δηλώσω τά πάντα μέ ἕνα παράδειγμα· ὅπως ἡ παντουργική ἁγία Τριάς δημούργησε τόν πρῶτον καί ὑλικόν τοῦτον κόσμον καί τόν συνήρμοσε μέ διαφόρους φυσικούς Κανόνες τῶν στοιχείων, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ τάξη, καί ἐκ τῆς τάξεως ἡ συνοχή τοῦ παντός διαφυλάττεται. Μέ τόν ἴδιο τρόπο ἡ αὐτή ἁγία

Τριάδα, ἡ ὁποία κατεσκεύασε καί τόν δεύτερον τοῦτο καί νοητόν κόσμον τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, τόν συνέδεσε καί τόν συνέπηξε μέ τούς ἱερούς τούτους καί θείους Κανόνες. Ἀπό αὐτούς γεννᾶται ἡ εὐταξία τῶν Πατριαρχῶν, ἡ ἁρμονία τῶν Ἀρχιερέων, ἡ κοσμιότητα τῶν Ἱερέων, ἡ σεμνοπρέπεια τῶν διακόνων, ἡ σεβασμιότης τῶν Κληρικῶν, ἡ εὐρυθμία τῶν Μοναχῶν, ἡ ἀπαιτουμένη ἀπό τούς Πνευματικούς Πατέρες γνώση πρός διόρθωση τῶν ἁμαρτημάτων καί γιά νά τά ποῦμε συνολικά, ἀπό τούς ἱερούς τούτους κανόνες, ἡ κάτω ἐκκλησιαστική ἱεραρχία γίνεται ἀπομίμηση καί ἐκσφράγισμα τῆς οὐρανίου ἱεραρχίας. Καί οἱ δύο μαζί ἱεραρχίες συναποτελοῦν πλέον μία, καί σάν ἄλλο μουσικό ὄργανο παράγει ἕνα μουσικό μέλος, ἐναρμόνιο καί πάγχορδο. Ἀφαίρεσε τούς φυσικούς κανόνες τῶν στοιχείων ἀπό τήν ὑλικήν κτίση, καί ἀμέσως λύεται ἡ τάξη, καί λυομένης τῆς τάξεως, ὅλον τό πᾶν καταστρέφεται. Ἀφαίρεσε καί τούς ἱερούς τούτους κανόνες ἀπό τήν Ἐκκλησία καί ἀμέσως εἰσέρχεται ἡ ἀταξία, καί ἐκ τῆς ἀταξίας ὅλη ἡ ἱερή αὐτῆς διακόσμηση καταστρέφεται.

»Ἐπιστράφητε λοιπόν Πατριάρχαι, Ἀρχιερεῖς, Ἱερεῖς, Κληρικοί, Μοναχοί καί οἱ λοιποί πάντες πνευματικοί πατέρες καί ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, καί ἐγκολπωθεῖτε τήν βίβλο αὐτή μέ τά δύο σας χέρια· «πορεύεσθε πρός τήν λάμψιν κατέναντι τοῦ φωτός αὐτῆς, ἵνα φωτισθῆτε φωτισμόν γνώσεως αἰώνιον».

Εὐχόμενοι νά φωτιστοῦμε μέ τό φῶς τῆς γνώσεως πού ἀκτινοβολοῦν οἱ κανόνες τοῦ Πηδαλίου τῆς Ἐκκλησίας μας, καί φθάνοντες στό τέλος τῆς εἰσηγήσεώς μας μετά τοῦ ἁγίου Νικοδήμου, ἀναφωνοῦμε καί ἐμεῖς:

»Δέξασθε λοιπόν μέ ὑψωμένα χέρια τήν πολυωφελῆ καί μεγαλωφελῆ ταύτην Βίβλον, τήν περιέχουσα τούς ἱερούς κανόνας καί τήν ἐξήγησιν αὐτῶν καί ἀπαρασαλεύτως φυλάξατε αὐτούς. Δέξασθε τήν εὐθύς μετά τάς ἁγίας Γραφάς, ἀναγκαίαν ταύτην γραφήν, ἅπασαι αἱ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαι δέξασθε. Γένοιτο.

Ὁ Καθηγούμενος
τοῦ Ἱεροῦ Κοινοβίου Ὁσίου Νικοδήμου
Ἀρχιμανδρίτης Χρυσόστομος
καί οἱ σύν ἐμοί ἐν Χριστῷ ἀδελφοί